

**Stanowisko Państwowej Rady Gospodarki Wodnej
w sprawie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw wspierających bezpieczeństwo
rzeki Odry w zakresie gospodarki wodnej (UD96)**

W związku z opublikowaniem projektu ustawy o **zmianie niektórych ustaw wspierających bezpieczeństwo rzeki Odry w zakresie gospodarki wodnej**, zmieniającej przede wszystkim zapisy wynikające z obowiązującej ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry (**Dz.U. 2023 poz. 1963**), Państwowa Rada Gospodarki Wodnej (PRGW) przedkłada stanowisko w niniejszej sprawie.

Ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry została opublikowana w konsekwencji tzw. katastrofy ekologicznej, która objęła wówczas wody rzeki Odry. Wg założeń tej ustawy, miała ona pomóc w naprawie ekosystemu i przywróceniu lepszego stanu ekologicznego wód, jednak jej założenia wynikające z pierwotnego kształtu ustawy budzą wiele wątpliwości Państwowej Rady Gospodarki Wodnej. Z tego też powodu projekt ustawy zmieniającej należy uznać za krok w dobrym kierunku.

Wątpliwości budzi zakres projektowanej ustawy i brak wprowadzenia kompleksowych narzędzi umożliwiających systemowe poprawianie stanu ekologicznego wód i usprawnienie procesów inwestycyjnych, o czym poniżej.

1. Analiza zmian w ustawie o rewitalizacji Odry (2023) w projekcie ustawy zmieniającej (2025)

Zmiany w tytule ustawy

- Dotychczasowy tytuł „Ustawa o rewitalizacji rzeki Odry” został zmieniony na bardziej rozbudowaną nazwę: „**Ustawa o szczególnych rozwiązaniach podejmowanych w zakresie gospodarki wodnej związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa rzeki Odry po powodzi, która miała miejsce we wrześniu 2024 r., oraz po katastrofie ekologicznej z 2022 r.**”

Zmiana ta wskazuje na szerszy kontekst i poszerzony katalog działań objętych ustawą, które poza działaniami na rzecz poprawy stanu ekologicznego ekosystemu Odry obejmują w projektowanej ustawie również ochronę przeciwpowodziową, a także m.in. prace utrzymaniowe.

Usunięte artykuły

- **Art. 2** (ustawa z 2023 r. zawierała zamknięty katalog inwestycji objętych ustawą) został uchylony.

Zamiast tego wprowadzono **art. 2a**, który definiuje inwestycje dla Odry w bardziej ogólny sposób, a szczegółową listę inwestycji ma określić minister właściwy do spraw gospodarki wodnej w drodze rozporządzenia.

- **Art. 4** (dotyczący terminów wydawania decyzji i zezwoleń) został uchylony.

Jego treść została częściowo zastąpiona przez nowe artykuły **4a i 4b**, które wprowadzają nowe zasady procedowania zgód wodnoprawnych i decyzji środowiskowych.

Zmienione artykuły i ich zakres

- **Art. 1** – Zmiana zakresu inwestycji:

Wprowadzono nową definicję „inwestycji dla Odry”, rozszerzając ją o aspekty ochrony przeciwpowodziowej, stabilizacji odpływu i renaturyzacji, co wiąże się wprost ze zmianą nazwy ustawy.

- **Art. 3** – Skreślono odniesienia do konkretnych inwestycji, upraszczając treść dotyczącą dotacji.
- **Art. 7** – Dodano nowy **art. 7a**, który nakłada na organy obowiązek przeglądu pozwoleń wodnoprawnych co 2 lata.

Nowe artykuły dodane w ustawie zmieniającej

- **Art. 2a** – Określa nowe ogólne kategorie inwestycji dla Odry, w tym:

- Przeciwpowodziowe
- Renaturyzacyjne
- Stabilizujące

- Utrzymaniowe

- **Art. 4a i 4b** – Ustala zasady wnoszenia sprzeciwów w sprawach wodnoprawnych i ochrony przyrody oraz określa terminy dla decyzji środowiskowych.
- **Art. 7a** – Wprowadza obowiązek okresowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych oraz raportowania wyników ministrowi ds. gospodarki wodnej.
- **Art. 8-12** – Likwidują Inspekcję Wodną

Powyższe zmiany porządkują wiele zagadnień budzących dotychczas wątpliwości i należy uznać, że prowadzą do uporządkowania wielu elementów wprowadzonych w ustawie z dnia 16 lipca 2023 r. Niniejszy projekt ustawy stanowi więc krok porządkowy wobec zmienianej ustawy. Dodanie do ustawy działań renaturyzacyjnych jako inwestycji służących poprawie stanu wód w zlewni Odry, a także wprowadzenie możliwości weryfikacji realizacji pozwoleń wodnoprawnych pod kątem stosunku objętościowego odprowadzanych ścieków do objętości przepływu wody w rzece to bardzo ważne elementy, które mogą pomóc w naprawie ekosystemu, pod warunkiem ich dalszego dodefiniowania i uregulowania. W ocenie PRGW analizowana ustawa wymaga dalszych korekt i rozbudowy, jeśli celem ustawy ma być umożliwienie podejmowania działań mających na celu realną poprawę bezpieczeństwa i stanu ekologicznego Odry. W obecnym projektowanym kształcie ustawa zawiera szereg ważnych i uzasadnionych rozwiązań, jednak w ocenie PRGW niewystarczających.

2. Główne potrzeby wobec poprawy stanu ekologicznego wód Odry – potrzeba uproszczenia procedur

Największym zagrożeniem dla szeroko pojętego stanu ekologicznego wód Odry jest presja związana ze zrzutem ścieków różnego pochodzenia do wód oraz odporność ekosystemu na te zrzuty. Zbyt duże gradienty przepływów w korytach rzek (amplituda między zbyt niskimi i zbyt wysokimi przepływami) powodują, że zrzuty ścieków korelują często z bardzo małymi przepływami w rzekach, tym samym stosunek zanieczyszczeń do wód odbiornika uniemożliwia zachowanie akceptowalnej dla ekosystemu jakości wód. Problem należy rozwiązywać dwutorowo, szukając rozwiązań zarówno w kierunku ograniczania zrzutów i lepszego zarządzania tym procesem, jak również prowadząc działania związane z renaturyzacją i retencją w zlewniach, które mogą wpłynąć na spowolnienie odpływu wody i zmniejszenie liczby dni z niedoborami wody, a także poprawić jakość wód i ich odporność na dopływ zanieczyszczeń. W kontekście powyższych zagrożeń niezbędne jest również rozwijanie systemu monitoringu

jakości wód i przepływów, a także poszukiwanie i wprowadzanie rozwiązań mogących zapobiegać w przypadku, gdy występują konkretne zagrożenia dla ekosystemów, takie jak wystąpienie tzw. złotej algi w 2022 r. i kolejnych latach.

Identyfikowane dotychczas główne problemy w zarządzaniu zasobami wodnymi w Polsce wymieniane po tzw. katastrofie odrzańskiej to :

- a) Brak pełnej kontroli nad kompletem pozwoleń wodnoprawnych, ich prawidłową konsumpcją, a także ich wzajemnym powiązaniem (kumulacja oddziaływań).

Projektowana zmiana ustawy wprowadza obowiązek dodatkowych kontroli pozwoleń. Obecnie kontrola pozwoleń wygląda nieporównywalnie lepiej niż kilka lat temu, intensyfikacja tego procesu od wystąpienia tzw. katastrofy odrzańskiej jest zauważalna. Wydaje się jednak, że z jednej strony wprowadzenie obowiązku dodatkowych kontroli narzuconych systemowo może spowodować wysokie obciążenie i tak obciążonego już systemu pracy Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, a jednocześnie nie rozwiąże kluczowego problemu jakim jest weryfikacja kumulacji zrzutów zanieczyszczeń.

Oprócz samej kwestii odprowadzania zanieczyszczonych wód do wód oraz ich zgodności z pozwoleniami, kluczowy jest również fakt, że zanieczyszczenia te mogą być odprowadzane w wielu miejscach w tym samym czasie. Chociaż będzie to zgodne z obowiązującymi dla różnych jednostek pozwoleniami wodnoprawnymi, to efekt kumulacji tych emisji może być niebezpieczny dla wód powierzchniowych i jak pokazało doświadczenie z 2022 roku na Odrze może doprowadzić do załamania się odporności ekosystemu rzeki. Poszczególne pozwolenia wodnoprawne wydawane były w różnych okresach, przez różne jednostki administracyjne. Dopuszczalne stężenia również były analizowane indywidualnie, a więc ich oddziaływanie na wody nie zawsze uwzględnia innych korzystających z wód. Oznacza to, że nadmierne zanieczyszczenie wód nie musi nawet wynikać z niezgodnego z przepisami funkcjonowania poszczególnych zakładów, lecz z niekontrolowanej kumulacji dopływu zanieczyszczeń przy niskich przepływach w odbiorniku.

Z uwagi na powyższe oraz w trosce o przejrzystość przepisów Państwowa Rada Gospodarki Wodnej rekomenduje doprecyzowanie w nowelizacji ustawy metodyki przeglądów pozwoleń wodnoprawnych. Przepisy powinny jasno określać sposób ich przeprowadzania, tak aby dostarczały również wiarygodnych informacji o skumulowanym wpływie zrzutów na daną Jednolitą Część Wód Powierzchniowych.

b) Brak uzależnienia możliwości zrzutu zanieczyszczeń od objętości przepływów w odbiorniku na czas dokonywania zrzutu.

Ten element został wprowadzony za opublikowanym projektem ustawy i jest to bardzo istotny krok w dobrą stronę. Ustawa przewiduje możliwość kontroli i nałożenia obowiązku ograniczenia zrzutu na czas wystąpienia niskich przepływów. To działanie wydaje się niezbędne dla osiągnięcia celu ustawy. Wątpliwość PRGW budzi jednak fakt, że powyższy zapis stanowi wyłącznie ogólne wskazanie, bez precyzyjnych wytycznych co do postępowania w tym zakresie. Można mieć obawy, że w przypadku braku konkretnych wytycznych dla kontrolujących, co do metodyki przeprowadzania takiej kontroli, przepis okaże się niestosowny w praktyce. Kontrolujący, bazując jedynie na zapisach projektowanej ustawy nie będzie miał poparcia w przepisach co do wskaźnikowych punktów odniesienia - jaka wartość graniczna oznaczająca stosunek objętości zrzutu do objętości przepływu powinna powodować już potrzebę ograniczenia zrzutu, a jaka jeszcze nie, a także jak ją ustalać i weryfikować. Taka subiektywność oceny może budzić w przyszłości istotne wątpliwości. Proponuje się doprecyzować powyższe w ustawie lub aktach uzupełniających.

W związku z uwagami Ad. a) i b), poniżej proponuje się zmiany w zapisach ustawowych, wraz z uzasadnieniem.

W nowo wprowadzonym art.7a proponuję dodać punkt 5 w brzmieniu:

5. Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i kryteria na podstawie których, organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych dokonywać będzie oceny i kwalifikacji pozwoleń przeznaczonych do ograniczenia lub cofnięcia w celu zapobieżenia zagrożeniu osiągnięcia celów środowiskowych.

Względnie PRGW rekomenduje, aby w miarę możliwości administracyjno-prawnych tego typu zapisy wprowadzać bezpośrednio w ustawie, bez dodatkowych rozporządzeń.

Uzasadnienie :

Zgodnie z tytułem, celem Ustawy jest podejmowanie działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa rzeki Odry po katastrofie ekologicznej z 2022 roku. Podstawowym źródłem tej katastrofy było zanieczyszczenie wód Odry i jej dopływów zrzutem ścieków zasolonych, które

w niekorzystnych warunkach hydrologicznych i klimatycznych spowodowały rozwój *Prymnesium parvum* (złotej algi), co doprowadziło do katastrofalnych skutków ekologicznych. W tej sytuacji poważne potraktowanie zapisów Ustawy o kontroli zrzutu ścieków, która jest podstawą działań rewitalizacyjnych, wymaga wyposażenia organu kontrolującego pozwolenia wodnoprawne w narzędzia umożliwiające kwalifikację tych pozwoleń i ich dopuszczenie do dalszego wykorzystania, ograniczenie lub cofnięcie, zgodnie z punktem 4 tego artykułu.

To poważna kwestia, która wymaga kontroli zrzutów ścieków w relacji do bieżącej chłonności rzeki. Inaczej będzie przebiegała w zakładach dysponujących systemami retencyjno-dozującymi, inaczej w zakładach nie posiadających takich systemów i zróżnicowanych co do wielkości zrzutów, a także w odniesieniu do zintegrowanych pozwoleń. Ważne jest także, a może najważniejsze, jak organy odpowiedzialne za gospodarkę wodną podejść w tej kwestii do oceny chłonności rzeki i jej kontroli w rejonie (poniżej) zrzutów.

Biorąc powyższe pod uwagę i obawę, aby wartościowy zapis i wymóg Ustawy nie pozostał "martwym" w praktycznej realizacji, zasadne jest opracowanie zasad i kryteriów kwalifikacji pozwoleń wodnoprawnych w ramach przedmiotowego Rozporządzenia, a zapewne także wsparcie w technicznej stronie kontroli chłonności rzeki, co będzie wymagało określenia wymagań w odniesieniu do kontroli, doposażenia w urządzenia i narzędzia kontrolne a także decyzji prawno-finansowych w zakresie przypisania stronom kosztów z tym związanych.

- c) Niedostateczne narzędzia do doraźnej kontroli interwencyjnej w razie wystąpienia podejrzenia zanieczyszczenia oraz mało dotkliwe kary (brak narzędzi do karania) nawet w przypadku stwierdzenia winnego.

Projektowana ustawa wprowadza w tym kierunku pewne przydatne narzędzia, jak choćby wspomniane wyżej uprawnienia do ograniczenia zrzutów na czas zbyt niskich przepływów. W ocenie PRGW poza niniejszym projektem ustawy należy podejmować dalsze prace legislacyjne i analizy idące w kierunku podwyższania kar za nielegalne zrzuty lub inne czynności niezgodne z ustawą prawo wodne. W tym miejscu należy podkreślić, że tak jak kwestia nielegalnych, nadmiernych lub po prostu szkodliwych zrzutów zanieczyszczeń jest elementem silnie nagłośnionym i dość oczywistym w ogólnym odbiorze społecznym, tak np. proces nadmiernego i często niekontrolowanego poboru wód podziemnych pozostaje w cieniu przepisów zmienianych ustaw. Pobór wód wpływa silnie na poziomy wód podziemnych, a co za tym idzie również na stosunki wodne w zlewni (np. pobór wód w ramach tzw. zwykłego

korzystania z wód nie wymaga pozwoleń, a więc jest praktycznie poza kontrolą). Ten element w ocenie PRGW również należy objąć bardziej intensywnymi działaniami kontrolnymi, na poziomie tej ustawy i wynikających z niej rozporządzeń.

Stwierdza się, że w stanie obecnym jak i opartym na bazie projektowanej ustawy zmieniającej, narzędzia do karania za nielegalne korzystanie z wód są zbyt łagodne i powinny być doprecyzowane w ustawie i/lub wynikających z niej rozporządzeniach.

- d) Zbyt silna zależność stanów i przepływów w Odrze od opadów, zbyt długie okresy niskich stanów i przepływów.
- e) Zły stan ekologiczny dopływów Odry oraz słaby potencjał zlewni do samooczyszczania w związku ze złym stanem morfologicznym cieków kolejnych rzędów w zlewni. Cieki o mało urozmaiconej morfologii praktycznie przenoszą jedynie wodę do odbiornika, nie powodując jej oczyszczania na trasie przepływu, a ponadto odprowadzają wodę zbyt szybko.
- f) Niejasne przepisy związane z obowiązkami administracyjno-prawnymi przy realizacji działań renaturyzacyjnych i retencyjnych w zlewniach – przy obecnie obowiązujących przepisach czasem łatwiej jest wybudować jaz lub wał na rzece niż dokonać prostych zabiegów renaturyzacyjnych. Wiele pojęć zarówno w ustawie prawo wodne jak i ustawie o rewitalizacji Odry oraz projektowanej ustawie zmieniającej, wydaje się niejasnych lub ich tam brakuje.

O ile oczywistym zagrożeniem dla stanu ekologicznego Odry jest presja dopływających do rzeki ścieków, o tyle należy podkreślać, że presji tej z uwagi na infrastrukturalny rozwój nie da się całkowicie zatrzymać. W tej sytuacji równie istotne jest, aby stosunek odprowadzanych ścieków do objętości wody w rzekach był jak najbardziej korzystny oraz, aby z uwagi na charakter przepływu, rzeki były jak najbardziej odporne na powyższą presję (potencjał do samooczyszczania).

Zbyt szybki odpływ wody ze zlewni, spowodowany m.in. postępującą zabudową (uszczelnienie zlewni, planowanie przestrzenne nieuwzględniające aspektów hydrologicznych), stratami w zasobach (poziomach) wód podziemnych, nadmiernym uregulowaniem koryt niektórych rzek, zmeliorowaniem gruntów rolnych, etc., powoduje, że w korytach rzek następują zbyt duże wahania poziomów i przepływów wody. To z kolei oznacza, że z jednej strony łatwiej o powódź (nagle wezbrania), a z drugiej o to, aby zaraz po powodzi niedobór wody w rzece napotkał na intensywny napływ ścieków i spowodował kolejne zagrożenie dla ekosystemu.

Niepodważalnie najlepszym rozwiązaniem dla powyższego jest podjęcie działań związanych z renaturyzacją, retencją zlewniową i ograniczeniem zabudowy.

Analizowana ustawa zmieniająca z 2025 r. wprowadza do obiegu temat renaturyzacji i stabilizacji przepływów poprzez ujęcie tych zagadnień wśród tzw. inwestycji dla Odry (art. 2a projektowanej ustawy) – to bardzo dobry kierunek.

W ocenie PRGW aspekt ten nie jest niestety wystarczająco precyzyjnie ujęty. Ponadto ustawa ta w żaden sposób nie ułatwia realizacji tego typu przedsięwzięć.

Ustawa wskazuje, że działania renaturyzacyjne stanowią część tzw. „inwestycji dla Odry”. Brak jest jednak jasnych definicji jaki rodzaj działań można zaliczyć do tego katalogu. To problem identyfikowany od dawna i nadal nie rozwiązany – brak jest ujęcia działań renaturyzacyjnych w ustawie prawo wodne, brak klarownego katalogu działań z przypisaniem do nich odpowiednich procedur niezbędnych do realizacji prac, przez co praktycznie każda realizacja tego typu zamierzenia spotyka się z indywidualną kwalifikacją i analizami administracyjnymi. Prace renaturyzacyjne mogą wiązać się z istotną ingerencją w koryto rzeki i wymagać budowy trwałych konstrukcji, wpływających istotnie na przepływy i stany wód - wówczas kwalifikować się one mogą do prac regulacyjnych. Istnieje jednak duża liczba działań, których charakter jest typowo odtworzeniowy, a czasem wręcz utrzymmaniowy. Działania ukierunkowane wyłącznie na spowolnienie odpływu wód niskich, bez oddziaływania na przepływy pełno korytowe lub powodziowe, przywracające odpowiednie warunki przepływu (a nie tworzące nowe okoliczności) nie stanowią w ocenie PRGW prac o charakterze regulacyjnym, nie generują piętrzenia wód powierzchniowych, a co za tym idzie nie stanowią działań wymagających pełnych procedur administracyjnych, obejmujących postępowania środowiskowe, bądź budowlane. Zaplanowanie i wykonanie prac renaturyzacyjnych jest w obecnych przepisach procesem bardzo czasochłonnym, tymczasem są to często działania miękkie, których odpowiednie zaplanowanie, zaprojektowanie, a nawet realizacja mogą zamknąć się w kilku tygodniach pracy. Tymczasem procedury administracyjne zajmują całe miesiące. Dochodzi do sytuacji, w których zarządca wód – PGW WP, chcąc zrealizować inwestycję chroniącą zasoby wodne i poprawiającą stan ekologiczny wód, realizuje ją kilka lat, o kilka dłużej niż prace utrzymmaniowe, których efekt dla środowiska może być znacznie gorszy. Wsparcie Państwowego Gospodarstwa Wodnego, jak i innych instytucji zainteresowanych realizacją działań renaturyzacyjnych jest niezbędne i powinno polegać na usprawnieniu procedur administracyjnych i doprecyzowaniu istotnych dla ochrony zasobów wodnych regulacji prawnych. Obecnie, zależnie od indywidualnej interpretacji, prace renaturyzacyjne nie powodujące zmiany w przepływach innych niż niskie, są traktowane analogicznie jak budowa

ostróg lub innych typowych budowli regulacyjnych. Ta sytuacja oraz brak systemowego wsparcia tego typu przedsięwzięć powodują, że prace renaturyzacyjne są realizowane sporadycznie pomimo ich znaczenia i wpływu na poprawę stanu ekologicznego rzek.

Kolejnym problemem w wyżej opisanym kontekście jest brak jasnych wytycznych dotyczących tzw. błękitno-zielonej infrastruktury miejskiej (retencja w miastach – łąki retencyjne, muldy chłonne, etc.), co również utrudnia planowanie działań sprzyjających ochronie zasobów wodnych.

Sprawna realizacja prac w sposób namacalny i rzeczowy doprowadzić może do poprawy potencjału retencyjnego dorzecza Odry, a działania te powinny posiadać wytyczoną prostą drogę do uzyskania niezbędnych zgód (np. jasne wskazanie w ustawie, że prace takie wymagają wyłącznie zgłoszenia lub pozwolenia wodnoprawnego).

Proponowany projekt ustawy wskazuje na możliwość realizacji działań renaturyzacyjnych w oparciu o przepisy specustawy powodziowej. W żaden sposób nie ułatwia to jednak procedur uzyskania kompletu decyzji umożliwiających realizację prac. O ile zapis taki potencjalnie usprawnia procesy na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowej bądź pozwolenia na realizację (skrócone okresy na odwołania) – nie rozwiązuje to w żaden sposób problemu z brakiem definicji tej kategorii robót, która przysparza problemów każdemu organowi wydającemu pozwolenie, szczególnie pozwolenie wodnoprawne.

Państwowa Rada Gospodarki Wodnej rekomenduje doprecyzowanie delegacji ustawowej poprzez określenie w ustawie wszystkich pięciu kategorii działań kwalifikowanych jako „inwestycje dla Odry” oraz jednoznaczne wskazanie katalogu rodzajów tych działań. Obecnie katalog ten został co prawda przedstawiony w „Ocenie skutków regulacji”, jednak w ocenie Rady musi on zostać literalnie zapisany w treści Ustawy. Takie rozwiązanie zapobiegnie nieprecyzyjnej interpretacji przepisów oraz jednoznacznie określi i dostosuje konkretne rodzaje działań, zapewniając ich zgodność z celami ochrony wód i zarządzania gospodarką wodną. Minister właściwy do wydania rozporządzenia powinien wybierać działania wyłącznie spośród tych wskazanych w katalogu ustawowym, co zagwarantuje jednoznaczność i przejrzystość przepisu.

Wskazuje się na potrzebę doprecyzowania pojęć związanych z renaturyzacją i retencją, tak aby zarówno PGW Wody Polskie jak i inni zainteresowani realizacją tego typu działań, mieli klarowną i stosunkowo prostą drogę administracyjną do realizacji tych prac.

3. Ochrona zasobów wodnych a ochrona przeciwpowodziowa

Dodanie do ustawy celów związanych z ochroną powodziową w dobie postępujących zmian klimatycznych i ekstremizacji zjawisk hydrologicznych można uznać za zrozumiałe, jednocześnie wyraźnego podkreślenia wymaga w ocenie PRGW potrzeba spójnego łączenia celów środowiskowych i powodziowych. Do realizacji działań typowo przeciwpowodziowych służą funkcjonujące już w obiegu ustawy : Ustawa z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych oraz Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (wraz z późniejszymi zmianami). Jeśli zatem w ramach zmiany ustawy o rewitalizacji Odry dodaje się katalog działań przeciwpowodziowych, to powinien on, w ocenie PRGW, co najmniej być spójny z najważniejszym założeniem ustawy, a więc ochroną zasobów i jakości wód rzeki Odry. Z tego powodu proponuje się, aby w przyszłych pracach legislacyjnych uwzględnić powyższe, wprowadzając odpowiednie zmiany w szczegółowych zapisach ustawy, co wykazano poniżej jako przykładowa propozycja legislacji.

W nowo wprowadzonym zapisie art. 1 p-kt 1 lit.a, w brzmieniu jak niżej:

Art. 1. Ustawa określa:

1) szczegółowe zasady i warunki przygotowania inwestycji mających na celu poprawę:

a) ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry **lub** potencjału wód dorzecza Odry do samooczyszczania się wód, stabilizacji odpływu, stanu ekologicznego wód, ochrony zasobów wodnych, warunków środowiskowych w zakresie ilości i jakości wody w tej rzece **oraz** warunków do renaturyzacji, zwanych dalej „inwestycjami dla Odry”,

proponuję, aby w akapicie lit. a dokonać zmiany spójników na:

a) ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry **oraz** potencjału wód dorzecza Odry do samooczyszczania się wód, stabilizacji odpływu, stanu ekologicznego wód, ochrony zasobów wodnych, warunków środowiskowych w zakresie ilości i jakości wody w tej rzece **w tym** warunków do renaturyzacji, zwanych dalej „inwestycjami dla Odry”,

Uzasadnienie :

Celem ustawy jest zarówno poprawa odporności dorzecza Odry na zagrożenie powodziowe jak i poprawa funkcjonalności ekologicznej tego dorzecza, co jest warunkowane unijnym wymogiem określanym jako konieczność harmonizacji obu rodzajów tych działań tak, aby spełniały wymagania zarówno Dyrektywy Powodziowej jak i Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Spójnik "lub" może sugerować wybiórczość w doborze rodzaju środków na niekorzyść drugiego typu działań, ale także może sugerować, że środki ochrony przed powodzią nie muszą spełniać wymagań harmonizacji działań bądź też mogą wpływać na pogorszenie warunków do rewitalizacji dorzecza, a zwłaszcza samej Odry.

4. Ochrona zasobów wodnych w świetle zagrożenia zakwitom *Prymnesium parvum*

Analiza sytuacji na Odrze oraz w zlewni Kłodnicy i Kanału Gliwickiego wskazuje, że *Prymnesium parvum* będzie również w przyszłości przyczyną poważnego zagrożenia dla zlewni Odry, Kłodnicy i Kanału Gliwickiego. Świadczy o tym np. katastrofa, która wystąpiła w sierpniu 2024 roku na zbiorniku Dzierżno Duże, gdzie gatunek wcześniej nie występował czy też fala toksycznych zakwitów w starorzeczach, na odcinku od Nowej Soli do jeziora Dąbie, która miała miejsce wiosną 2024 roku.

Masowe śnięcia ryb i mięczaków, które występują w czasie zakwitów mają nie tylko poważne konsekwencje ekologiczne, ale są również przyczyną strat gospodarczych oraz generują ryzyko sanitarno-epidemiologiczne dla ludzi. Czynią też zasoby wodne nieprzydatne do użytkowania w dłuższym bądź krótszym okresie czasu. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań ograniczających ryzyko wystąpienia lub też minimalizujące skutki zakwitów *Prymnesium parvum* zwłaszcza w miejscach, które wskazują na trwały charakter występowania *Prymnesium parvum* lub też umożliwiają ograniczenie rozprzestrzeniania się gatunku np. rzeka Kłodnica poniżej ujścia z Kanału Gliwickiego. W obecnym systemie prawnym działania takie jak np. montaż elementów zabezpieczających zbiorniki ze zidentyfikowaną trwałą populacją *Prymnesium parvum* przed wpływaniem tam stad tarłowych ryb (Zb. Czernica, Januszkowice) wiąże się z uzyskaniem wszystkich niezbędnych zgód i pozwoleń co skutkuje wydłużeniem czasu procesu inwestycyjnego. Konieczne jest więc uznanie takich oraz innych inwestycji jako wspomniane w art. 2a projektowanej ustawy tzw. działania dla Odry, co ułatwiłoby znacząco możliwość ich realizacji przez PGW Wody Polskie lub inne jednostki i skróciło czas inwestycji. Wskazane byłoby również, podobnie jak w przypadku działań renaturyzacyjnych, doprecyzowanie i podanie, np. w formie załącznika do ustawy, definicji kluczowych pojęć związanych z tymi działaniami.

Jednocześnie wszystkie tego typu działania spełniają kryteria ochrony zasobów wodnych, ponieważ jak wspomniano powyżej masowe śnięcia ryb i mięczaków a zwłaszcza ich późniejszy

rozkład generują nie tylko ryzyko sanitarno-epidemiologiczne, ale powodują całkowitą nieprzydatność wód nimi objętych do turystyki, rekreacji czy innych celów co przekłada się w bezpośredni sposób na ekonomikę regionów z tymi wodami powiązanych.

Uznanie więc tych działań jako istotnych dla ochrony Odry w tym również mieszkańców okolic nadbrzeżnych pozwoli na skuteczniejszą walkę ze skutkami zakwitów i ograniczanie ich w przyszłości. W związku z powyższym, w ocenie PRGW, zasadnym byłoby ujęcie systemowe działań zmierzających do ograniczania oddziaływania toksyn w ustawie.

Przykładowe korekty legislacyjne zaproponowano poniżej:

w art. 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry lub potencjału wód dorzecza, Odry do samoczyszczania się wód, stabilizacji odpływu, stanu ekologicznego wód, ochrony zasobów wodnych, warunków środowiskowych w zakresie ilości i jakości wody w tej rzece oraz warunków do renaturyzacji, zwanych dalej „inwestycjami dla Odry”

Rozszerzenie definicji inwestycji dla Odry o zapis dotyczący inwestycji mających na celu ograniczanie możliwości oraz minimalizowanie skutków zakwitów *Prymnesium parvum*.

Proponowane brzmienie zapisu

w art. 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry lub potencjału wód dorzecza, Odry do samoczyszczania się wód, stabilizacji odpływu, stanu ekologicznego wód, ochrony zasobów wodnych, warunków środowiskowych w zakresie ilości i jakości wody w tej rzece, warunków do renaturyzacji, oraz ograniczania możliwości i minimalizowania skutków toksycznych zakwitów *Prymnesium parvum* zwanych dalej „inwestycjami dla Odry”,

W art. 2a w brzmieniu:

„Art. 2a. 1. Do inwestycji dla Odry w szczególności mogą być zaliczone działania:

- 1) przeciwpowodziowe;
- 2) utrzymaniowe, o których mowa w art. 227 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, 1089 i 1473);
- 3) o charakterze renaturyzacyjnym;
- 4) mające służyć ochronie zasobów wodnych;
- 5) stabilizujące

Rozszerzenie katalogu inwestycji, które mogą być uznane jako inwestycje dla Odry o działania mające na celu ograniczanie możliwości oraz minimalizowanie skutków zakwitów *Prymnesium parvum*

Proponowane brzmienie zapisu:

„Art. 2a. 1. Do inwestycji dla Odry w szczególności mogą być zaliczone działania:

- 1) przeciwpowodziowe;
- 2) utrzymaniowe, o których mowa w art. 227 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, 1089 i 1473);
- 3) o charakterze renaturyzacyjnym;
- 4) mające służyć ochronie zasobów wodnych w tym również działania mające na celu ograniczanie możliwości i minimalizowanie skutków toksycznych zakwitów *Prymnesium parvum* itp.;
- 5) stabilizujące.

Państwowa Rada Gospodarki Wodnej popiera podejmowane działania, zmierzające do usprawnienia procesów kontrolnych, uzbrojenia jednostek kontrolnych w narzędzia do weryfikacji pozwoleń i ograniczania korzystania z wód, a także usprawnienia w kierunku realizacji inwestycji kluczowych dla ochrony zasobów wodnych w zlewni Odry. Jednocześnie chcielibyśmy podkreślić, że prace legislacyjne wymagają w naszej ocenie dalszych zmian, odważniej wspomagających ten proces. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, jak i inne instytucje odpowiedzialne lub chcące realizować działania mające na celu ochronę zasobów, powinny mieć narzędzia do sprawnej realizacji tych prac, a inwestycje renaturyzacyjne i mające na celu ograniczanie zakwitów i presji toksyn, powinny stanowić priorytet w toku administracyjnym.

Przewodnicząca Rady

Prof. dr hab. inż. Izabela Zimoch